

Jerker Lundequist

debatt

ON THEORY AND PRACTICE IN ARCHITECTURE

The aim of this paper is to add a few comments to Juhani Katainen's and Seppo Aura's very clear and well founded research programme. My intention is to point out one necessary condition of architectural research: The need to establish and maintain stable relations with the practice of architecture.

*

The over-riding goal of research is to produce knowledge. An interesting first question then is to discuss what knowledge actually *is* (Svensson, Molander, Nordenstam):

- Knowledge about a phenomenon consists of whether it is possible to cast *doubt* on the conceptions one has about it: Knowledge is only possible about that which can be called into question (Kenny, 1973, on Wittgenstein's thoughts about doubt).
- Knowledge is possessed by one who (i) knows how X should be done, and (ii) knows that X is at hand, and (iii) can act rationally in a situation where X is of significance, (iv) as well as being able to talk and write about X in this situation, and (v) *what X is*.
- By *knowledge* is meant something that a certain person has, when he says or does something *with good reason*, which ought to be demonstrable in practical actions or by a statement. Knowledge must be justified by arguments, reasons, that show why a statement is true or a certain action sensible, and in which context it is valid.
- By *practical knowledge* is meant knowledge in action (acting for good reasons), practical skills, proficiency, dexterity and familiarity, i.e. knowledge about how things should be done.

In architectural design, practical action-oriented knowledge is that which is primarily needed, which sets the conditions for the development of knowledge in this particular area. The production of architectural knowledge ought, I think, to be generally practice-oriented and directed towards professional action in architectural practice.

*

Philosophers differentiate between practical skills and theoretical knowledge and distinguish between practical and theoretical thinking. Usually one differentiates between two roles within the same profession: that of the theoretician and of the practitioner.

The decisive difference is in the point of departure of the theoretician: That nothing is what it appears to be. The theoretician wants to know What is underlying this?; the practitioner is satisfied if things function in an acceptable way (says Ferré).

The practitioner is engaged in activities to achieve certain ends. He uses available knowledge to be able to act, as means for reaching certain goals. He decides how valuable knowledge is on the basis of how efficiently it helps him to do his tasks; he does not devote himself to a search for knowledge for its own sake.

The practicing architect designs solutions to design problems. Neither the problem nor the solution are given at the start, but evolve on the drawing board, as an interplay between the problem and its solution. He creates situations in the form of sketches and simultaneously reflects over these situations. In this reflective dialogue with a situation, knowledge and information are eclectically utilized (says Donald Schön).

An architect's sketches are only partly comparable with an artist's drawings. In some ways an architect's sketches have more in common with a sociologist's diagrams. With the assistance of a number of line drawings on a specific scale, as well as figures and text that indicate how the measurements are related and the choice of materials, as well as notes on unsolved parts of the problem, the architect can clarify (i) the problem, (ii) the solution, and (iii) *the undetermined and ambiguous factors that remain to be dealt with*. All of this occurs simultaneously; the problem is being formulated at the same time as the solution is being presented. The architect *clarifies the situation*, both for himself and for others.

The architect utilizes the knowledge that can be gained from the existing body of everyday knowhow, scientific knowledge, facts and values. To the extent that difficulties occur in the progress of the project, this leads rather to the reformulation of the original problem; at any rate it does not lead to putting a stop to the project while awaiting further research results.

*

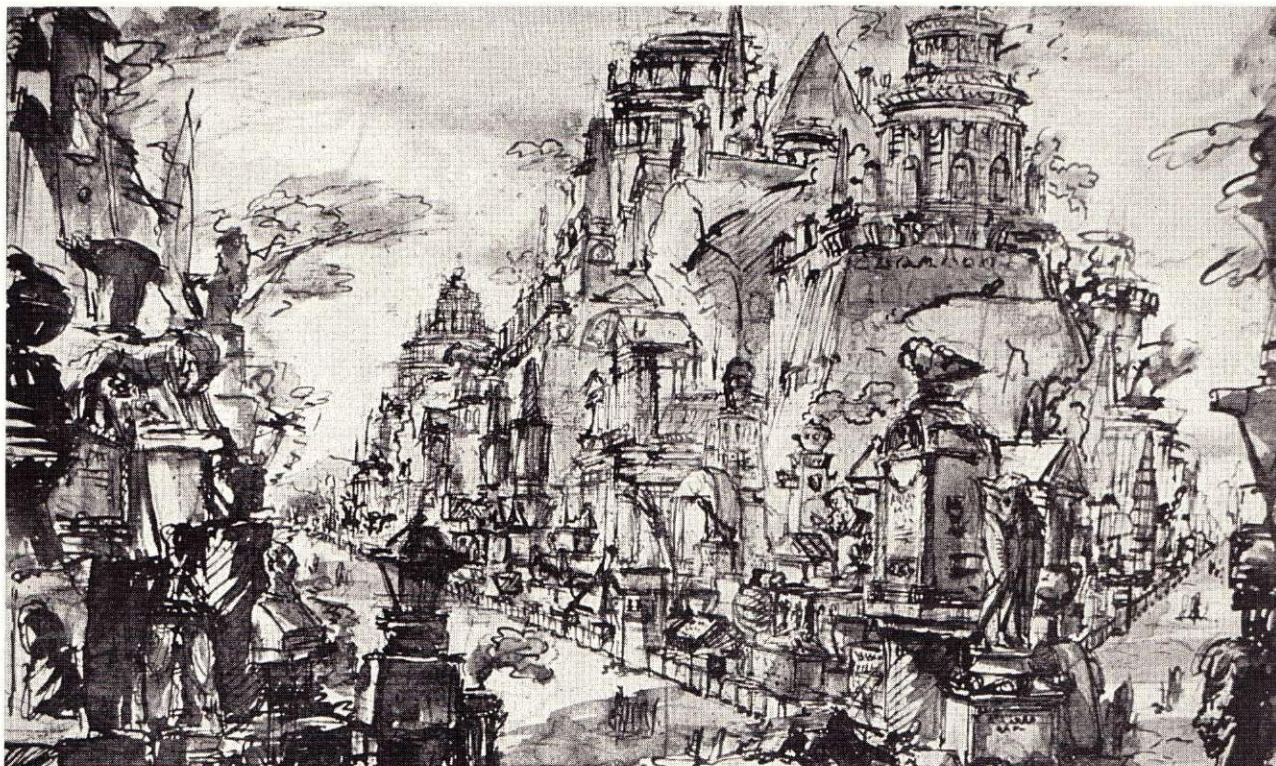
The thesis that is put forward here is that architectural design ought primarily to be regarded as a special method of dealing with *uncertainty* regarding the properties and qualities of the end product. The goal of design is to successively increase the degree of determination of the product. The product is successively allocated those properties, attributes, and interior and exterior relationships as are regarded as being desirable.

The most important ingredient of R&D work in this field therefore ought to be concerned with methods and techniques for dealing with the *degree of indetermination* in the process of architectural design. The very questions of the art of coping with the lack of determination and uncertainty are constituents of the design process.

Jerker Lundequist
Translated by *Madi Gray*
Design Methodology, KTH,
Stockholm

References

- FERRÉ, F., *Philosophy of Technology*, Prentice Hall, USA 1988.
- JOHANNESSEN, K. S., "Art and Aesthetic Praxis", in Aagard-Mogensen, L., Hermerén, G., red., *Contemporary Aesthetics in Scandinavia*, Doxa, Lund 1980.
- KENNY, A., *Wittgenstein*, Penguin, UK 1973.
- LUNDEQUIST, J., *Design och produktutveckling – metoder och begrepp*, Studentlitteratur, Lund 1995.
- MOLANDER, B., *Kunskap i handling*, Daidalos, Göteborg 1993.
- NORDENSTAM, T., "Aesthetic Competence", in Aagard-Mogensen, L., Hermerén, G., red., *Contemporary Aesthetics in Scandinavia*, Doxa, Lund 1980.
- NORDENSTAM, T., *Fra kunst til vitenskap*, Sigma Forlag AS, Norge 1989.
- SCHÖN, D., *The Reflective Practitioner*, Basic Books, USA 1983.
- SVENSSON, G., *Wittgenstein om kunskap och visshet*, Thales, Stockholm 1992.
- WINCH, P., *The Idea of a Social Science*, Routledge & Kegan Paul, London (1958) 1988.
- WITTGENSTEIN, L., *Tractatus Logico Philosophicus*, Routledge & Kegan Paul, UK 1922.
- WITTGENSTEIN, L., *Philosophical Investigations*, Blackwell, UK 1953.
- WITTGENSTEIN, L., *On Certainty*, Basil Blackwell, UK 1977.

"Studie för Antichita Romana" av Piranesi.

Romsymposiet 19–21 mars 1997

Referat och reflektioner
av Katja Grillner

Möte mellan gammalt och nytt – restaurering och förnyelse... Vilken stad kunde passat bättre som plats för detta tema? Vilket tema kunde passat bättre i denna stad? Årets symposium i *Nordisk Förening för Arkitekturforskning* gick av stapeln i ett blommigt, grönt och soligt Rom. Kai Fiskers danska rominstitut var värdplats för föreläsningar seminarier och terassluncher. Omgivna av en stad vars relation till den västerländska arkitekturtraditionen liknar den Bibeln och Homeros skrifter har till litteraturen, kunde man kanske befarat ett glesst engagemang nere i den fönsterlösa föreläsningssalen. Men icke, tvärtom, verkade det som om stadens tyngd samlade oss symposiedeltagare till en skärpt och intressant diskussion, såväl specifik kring frågor om restaurering och förnyelse, som mer generell vid årsmötet, där förslag inför framtida möten och konstruktiv kritik av årets och föregående års symposier framfördes.

Johan Mårtelius öppnade med föreläsningen: "Arkitekturflödet Rom–Norden", det flöde som vi, genom att vara där,

nu skrev in oss i. Föreläsningen visade, med framför allt svenska exempel, på influenser från modernismens tid (Lewerentz) genom Asplund och bakåt till de kanske mest självklara exemplen i far och son Tessin med gamla Riksbanken, Stockholms slott och den monumentala planen för Slottsomgivningarna. Citerad, citerad och återigen citerad; härmad, tolkad, föreställd, vanföreställd – bilder av Rom har spritts över världen i skisser, anteckningar, uppmätningar – infogade i den byggda verkligheten för kroppsligas dessa ”souvenirer” från Rom på främmande platser. I ett större perspektiv får Rom även representera det klassiska arvet. Att inplantera en bit av Rom, eller senare en bit av det Grekiska, den doriska kolonnen, i exempelvis Finlands nordliga skogsland, var på sjuttonhundratalet en slags civilisatorisk gest. Genom att föra denna främmande arkitekturtradition till finländsk ödemark fabulerade svenskarna fram ett alternativt ursprung för sin snart till Ryssland förlorade provins.

Mårtelius gav perspektiv åt de fortsatta framställningarna där Jan Zahle, föreståndare på danska institutet, diskuterade hur skulpturuppställningar i Rom avspeglar historien. På sätt och vis ganska nära relaterat till ”citabygget” i Nordens städer, sammansätts kontinuerligt genom serier av skulpturavgjutningar nya bilder av den antika historien. Den brittiske restaureringsarkitekten Giles Quarme föreläste om restaureringsprojekt i England och avslöjade sin egna relativt konservativa hållning i den brittiska restaureringsdebatten. Följande dag fick vi höra den italienska arkitekten Andrea Vidotto berätta om den mödosamma processen att söka upprätta lokaler åt ”Roma 3” – Roms nystartade tredje universitet. Arkitekturinstitutionen där han undervisar är involverad i arbetet med att ta framförallt gammal industri- mark söder om Testaccio i besittning, och i möjligaste mån återanvända den äldre byggnadsmassan. Något som visade sig komplicerat, bekymmersamt men samtidigt väldigt intressant. Bente Lange föreläste till sist om Roms färger i historien och presenterade sitt perspektiv som fokuserar på de upplevelsemässiga aspekterna av färgsättning i historien – hur ville man att stadens rum skulle ses – samt den materialimiterande – att färgen alltid ville simulera effekten av ett naturmaterial. Ljusblå fasader försvann tidigare upp i himlen, Piazza Navona täcktes av en ljus sten. I Roms trånga gränder var ljuset en viktig faktor, idag har det försvunnit i smutsiga röda och gula ockranyanser.

Förutom föreläsningarna hanns även fem studiebesök med. Efter Bente Langes föreläsning genomförde hon morgonen efter en rundtur i kvarteren runt Piazza Navona och Piazza Farnese och visade bland annat 1500-talsfasader med tvåfärgspustning (dvs. två lager av olika färg och efterföljande inristad ornamentik). Arkeologen Olle Brandt visade tillsammans med Mats Edström det nytvåvåda fornkristna baptisteriet under San Lorenzo in Lucina. Vi visades även runt på Accademia di San Luca och på deras utställning av Giancarlo de Carlos projekt. Både svenska och finska institutet öppnade sina dörrar för besök. Finska institutets Villa Lante visade upp mycket vackra femtonhundratals dekorationer i framförallt tak men även väggar, och en terrass med utsikt över hela Rom (förutom Vatikanen och Peterskyrkan).

Workshopdelen är kanske den viktigaste på symposiet. Genom att egna reflektioner och arbeten presenteras av de flesta deltagarna knyts viktiga kontakter och symposiet fungerar som verkligt *forum* för nordisk arkitekturforskning. I år fanns fem olika teman, varav ett var helt öppet, och fyra kretsade kring restaureringsproblematik ur ideologisk, teknisk, planeringsmässig och professionell synvinkel. Själv deltog jag i workshopen för restaureringsideologier där vi hade mycket bra diskussioner under de två timmar som fanns till förfogande. Genom de mångsidiga papprena belystes ideologiska och kulturella aspekter bakom valet av restaureringsprincip mycket väl. Om den ena extremen låg i den butanska traditionen, varifrån Ingun Bruskeland Amundsen rapporterade en kontinuerlig men långsam transformation av kulturarvet genom ständigt pågående ”förbättrings-” och ”reparationsarbeten”, så låg den andra kanske i Le Corbusiers extemporala förhållningssätt till den historiska stadens monument i hans *Plan Voisin*, planen för Paris, tolkad och presenterad av Thordis Arrhenius.

Till sist var det dags för föreningens årsmöte och den avslutande diskussionen om ”workshopparna”. På årsmötet diskuterades plats och tema för nästa års symposium men inget beslut fattades. Tidskriftsredaktionen fick i uppdrag att diskutera vidare om ett möte kan hållas på ett tema där tidskriftens specifika roll för arkitekturforskningens disciplinuppbyggande diskuteras. Röster höjdes i en diskussion kring huruvida detta var ett alltför snävt tema och om det kunde vidgas till att behandla forskningens framställningsformer i allmänhet eller kanske om den

”skrivna arkitekturen”, eller om något helt annat. Genomgången av workshopsdelen resulterade i en diskussion kring dess roll och tidsanspråk i symposieprogrammet. Som den var organiserad i årets program sågs den som alltför kort för att kunna generera några verkligt spännande konklusioner. Kasper Nefer-Olsen efterlyste mer fokuserade presentationer, och tyckte att alltför många verkade försöka pressa in symposietemat i sina egna stora forskningsprojekt, istället för att ta ett steg åt sidan och se kanske endast en del av forskningsprojektet ur symposietemats synvinkel. Varje workshop borde kanske ha en presentationsdel av lika omfattning som i årets program men sedan även ha en lika

stor separat samlande diskussiondel. På så sätt kunde kanske perspektiven lyfta från de specifika papprena till mer generella frågeställningar.

Kerstin Barup var symposiets hjältinna. Med assistans från Bente Lange och Elisabeth Tostrup, rodde hon symposiet i land med en fast hand. Till den allmänna känslan av ett lyckat möte bidrog såväl det späckade och väloljade programmet, som goda luncher på det danska institutet, välkomstdrink hemma i familjen Barup-Edströms imponerande lägenhet (”just off” Campo dei Fiori, tursamt förvärvat genom hotellet), och till sist den avslutande gourmetmiddagen inkluderande bland annat tryffelpasta, piggvar, spenat och tiramisu.

Katja Grillner,
Arkitekt, tekn.lic.,
Arkitektur och Stadsbyggnad, KTH.